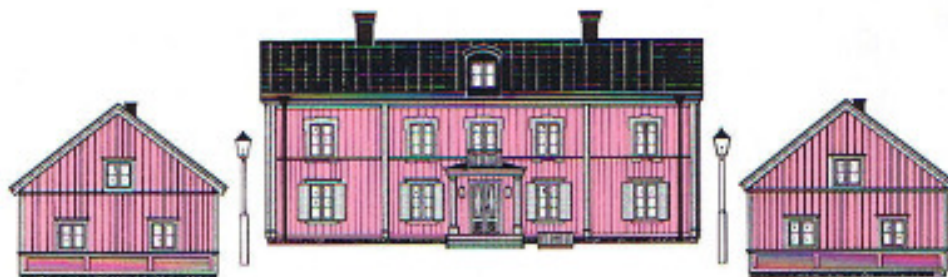

Gårdsnytt 4/2010

Enebybergs Gårds Förening

Innehåll

Kalendarium.....	1
Ordförandens ord.....	2
I ordförandens trädgård.....	3
Kulturarvsdagen.....	3
Trädgårdsbesök på Villa Solborg och film om Stig Dagerman	4
Hur har vi dokumenterat Enebybergs Gård, gårdsföreningen och samhället Enebyberg?	5
Hushistoria.....	6
Berit Samuelssons hushistoria.....	6
Öppet hus – huspärmar och Palestina	7
Medlemsavgift för 2011.....	7
Val till föreningens styrelse.....	7
Per Långe 90 år.....	8
Vandringsbild.....	8
Dagermanbild.....	8

Kalendarium

Söndagen den 27 november
Julmarknad i Träffpunkt Enebyberg

Söndagen den 30 januari
Öppet hus på Gården med husdokumentation
Klockan 15:00 Olivplockning i Palestina –
Anita Andersson visar bilder och berättar

Gårdsnytt och Enebybergs Gårds Förening, EGF

Redaktör
Tryck

Johanna Haddäng
Stockholms Läns Grafiska AB

C/o Jan Olof Carlsson
Fenixvägen 5
182 46 Enebyberg

www.enebyberg.com

Plusgiro 114667-9

Ordförandens ord

Kära gamla, nya och blivande föreningsmedlemmar!

Året lider mot sitt slut.

Vi kan se tillbaka på flera lyckade, uppskattade och välbesökta program under året. Det mest uppmärksammade, Kulturarvsdagen, genomfördes den 12 september med temat Resa längs gamla färdvägar i Danderyd i samarbete med Danderyds andra tre hembygdsföreningar och med vår förening som huvudansvarig. En intressant resa företogs i två fullsatta bussar med start och mål vid Enebybergs gård. Där serverades öl och smörgås och där visades också en utställning med bildmaterial från de fyra medverkande föreningarna med utgångspunkt i dagens tema.

När detta läses har Fars dag genomförts med Enebybergs egen antikhandlarfamilj Lind, med Elisabeth Kihl med sina vackra tomtar och med Britt Devik med sina vackra julkransar. Till det serverade vår krögare Paul Degen Brunch mm.

Vår förening är helt beroende av medlemmarnas och enebybergarnas medverkan i verksamheten. Det framgår med särskild tydlighet vid föreningens uppskattade midsommarfirande på Enebybergs gård, som står och faller med dem som ställer upp och hjälper till med allt det som behövs, från tidiga morgonen och under hela dagen. Tack också till alla som bidrog med en grindslant, i många fall uppenbart inte bara 20 kr! Vi tar det som ett bevis på uppskattning!

I det sammanhanget kan det vara motiverat att nämna att många har kommenterat att färgen på fönsterluckorna på gården efter den senaste ommålningen för ett par år sedan redan flagnat i stora sjok och lämnat originalträet helt oskyddat. Flera har trott att vår förening har ansvaret för förvaltningen av gården. Det har kommunens Tekniska kontor. Vi kan bara med beklagande konstatera att föreningen redan hösten 2008 och därefter upprepade gånger påtalat den bristfälliga ommålningen. Så sent som vid midsommar i år hade Tekniska kontoret ingen planering för att rätta till bristerna. Vi är därför tacksamma för att kommunstyrelsens ordförande nu sett till att i direktiven för Tekniska kontoret finns inskrivet att insatserna för bl.a. akut underhåll av kommunens fastigheter inom en ram av 26,5 miljoner skall inkludera yttre underhåll på Enebybergs gård. Åtgärder för inre underhåll, som uppenbart också är angelägna, finansieras under en annan budgetpost.

Var tredje enebybergsfamilj är medlem i föreningen. Många har kommit med förslag till föreningen om verksamheten. De flesta av förslagsställarna är också väl medvetna om att om förslagen skall kunna förverkligas kan de själva behöva kunna ställa upp och bidra på något sätt.

Kom med dina förslag! Din medverkan i stort och smått är välkommen och viktig! Hör av dig!

Enebybergs Gårds Förening önskar alla enebybergare en God Jul, ett Gott Nytt År och på återseende 2011!

Jan Olof Carlsson

I ordförandens trädgård

Föreningens vandringar är uppskattade. Särskilt när enebybergare ställer upp och visar sin trädgård. I september hemsökte vi vår ordförande och hans hustru, Birgitta och Jan Olof Carlsson. Vi gjorde då en vandring i kvarteret Talgoxen och hörde om Danderyds första brandstation, som låg i hörnet Fenixvägen-Österångsvägen (hette tidigare Sturevägen), såg var Jonas Gardell respektive Stig Dagerman bott. Men mest gladdes vi åt en prunkande och välplanerad trädgård och gott kaffe.

Kulturarvsdagen

Den 12 september firades den europeiska Kulturarvsdagen med tema vägar och kommunikation. I Danderyd gjorde vi det med ett gemensamt arrangemang för de fyra hembygdsföreningarna.

Två stora bussar fylldes utanför Enebybergs Gård av medlemmar från Danderyds Hembygdsförening, Sällskapet Amorina Stocksunds Hembygdsförening, Samfundet Djursholms Fortid och Framtid och vår egen Enebybergs Gårds Förening.

Bussarna åkte förbi Danderyds krog, till Nora, Sätra prästgård, förbi järnvägsverkstäderna, till Stocksunds hamn, runt i Djursholm och genom Ekeby tillbaka till Enebyberg.

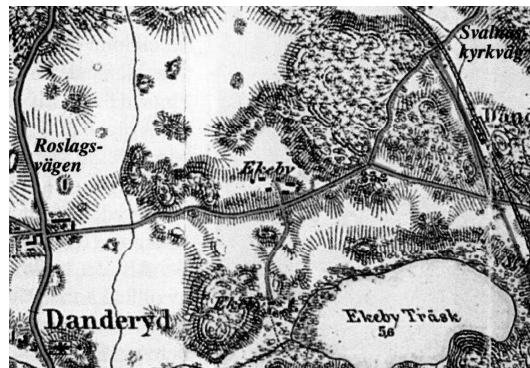
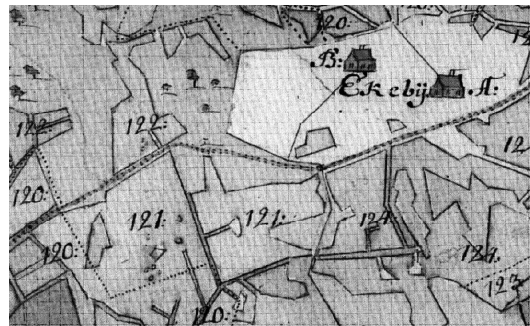
Respektive hemmaförenings guide berättade om färdvägar i sin kommun del.

Det handlade bland annat om Roslagsbanan med Djurholmstågen och Eddavägslinjen, båttrafiken på Edsviken, broarna över Stocksundet, Svalnäs kyrkväg och i Enebyberg om bussbolaget SLO.

En skrift Färdvägar i Danderyd togs fram till dagen och finns nu att köpa bland annat på biblioteket Träffpunkten för 20 kronor.

De olika föreningarna har belyst temat för sina respektive områden i en utställning som visats på de olika biblioteken med start i Enebyberg och avslutning i Mörby Centrum.

Danderydsvägen är en av våra gamla färdvägar i Danderyd. Den ledde från Djursholms Slott bort mot Sätra och Edsberg. Här ser vi vägen på kartor från år 1719 respektive 1892. (Från skriften Färdvägar i Danderyd, Kulturarvsdagen 2010)

Anita Andersson

Trädgårdsbesök på Villa Solborg och film om Stig Dagerman

I juni gjorde föreningen trädgårdsbesök i Tornvillan – Villa Solberg. Gösta Malmengård tog emot under två kvällar och berättade om sin spännande och kärleksfullt skötta trädgård. Vi var nyfikna på den vita magnolian. Särskilt intressant är de olika sorterna av rododendron och Göstas stora kunskap om dem.

Den lilla vägen från Fenixvägen in till den stora grinden till Villa Solborg kallas av någon outgrundlig anledning Bäverstigen. Några bävrar kan det knappast ha funnits på en av Enebybergs högsta punkter. Det under senare tid föreslagna namnet Dagermans stig har ägaren till en av de två andra villorna vid Bäverstigen dock motsatt sig.

Under en vecka i juni dominerade ändå Stig Dagermans minne på Villa Solborg. I Frankrike, Italien och Grekland är Stig Dagerman mycket läst och uppskattad. Nu har också amerikanerna börjat intressera sig för hans texter. Mycket kanske tack vare det arbete som dottern Lo Dagerman lägger ned; hon ansvarar bl. a. för hemsidan www.dagerman.us.

Stig Dagermans dotterson Dan Levy Dagerman är filmskapare och regissör verksam i USA och har redan gjort en kortfilm baserad på Nattens lekar. Nu kom han till Sverige och Enebyberg för att göra en kortfilm om sin morfar. Han drog in med utrustning och filmteam på Villa Solborg i början av sommaren.

Stig Dagermans återskapade arbetsrum.

Stig Dagermans arbetsrum i tornet hade Gösta Malmengård rekonstruerat med utgångspunkt i fotografier från tiden. Inför filminspelningen kunde rummet återskapas genom att skrivmaskin och andra inventarier lånats från Dagermanmuseet i Älvkarleby.

Filmen bygger på Vårt behov av tröst – Our Need for Consolation. Stellan Skarsgård har engagerats som uppläsare. Gårdsnytt fick tillfälle att komma till Villa Solborg och fota arbetsrummet och träffade då även Anita Björk samt Lo och Dan Dagerman.

”Vårt behov av tröst” utkom första gången som en artikel i Husmodern. Så Husmodern nr 13 från 1952 måste förstås finnas med på filmen.

Stig Dagerman, 1923-1954, blev tidigt geniförklarad som författare. Under depression och efter en längre periods skrivkramp och vånda över de krav han kände på att leva upp till sitt rykte tog han livet av sig i garaget till sitt och Anita Björks hem Tornvillan i Enebyberg.

Anita Björk, född 1923, slog igenom i slutet av 1940-talet som en av de främsta svenska skådespelarna. Hon var knuten till Dramaten men har medverkat i ett antal

filmer även långt efter normal pensionsålder. 2001 fick hon professors namn av regeringen.

Anita Björk berättade under lunchen bland annat om Stig Dagermans fotbollsintresse. De cyklade med goda vänner från Enebyberg till Råsunda och hade sedan fotbollsmiddagar hemma i Tornvillan.

Ekonomi kring produktionen av filmen är ännu oklar, men filmen skall förhoppningsvis kunna premiärvisas nästa sommar.

Vi hoppas naturligtvis att kunna visa den i Enebyberg.

Anita Andersson

Hur har vi dokumenterat Enebybergs Gård, gårdsföreningen och samhället Enebyberg?

Under åren har Enebybergs Gårds Förening tagit fram en stor mängd olika skrifter – främst häften och böcker – som vill belysa Gårdens historia och även utvecklingen av samhället Enebyberg. För många både äldre och nyare enebybergsbor är det intressant att få veta litet om vårt samhälles historia.

Hur såg Enebyberg ut på 1700- och 1800-talen? När byggdes Enebybergs Gård, vilka var ägarna och hur förvaltades gården?

En hel del nutidshistoria finns också redovisat, till exempel: hur såg företagsamheten, skolan och föreningslivet ut under 1900-talet?

Hur många vet att det vid andra världskrigets slut fanns cirka 15 livsmedelsaffärer här, eller att det fanns en bio in på 1960-talet i Enebyberg?

Enebyberg var ett blomstrande och aktivt samhälle som hade sybehörsaffärer, kaféer, verkstäder och handelsträdgårdar bland mycket annat.

Inte nog med detta – här fanns också ”basen” för bussbolaget SLO (Stockholms Läns Omnibus) med garage, administration och verkstäder och dessutom hade Enebyberg en frivillig brandkår under 30-, 40- och 50 talen.

Kort sagt har Enebyberg varit ett livfullt samhälle med en mängd olika aktiviteter som idag inte finns kvar men som har ersatts av andra.

I Enebybergs Gårds Förening finns ”den rosa serien” med skrifter som behandlar bl.a. just livsmedelsaffärerna, den frivilliga brandkåren och Folkets Hus.

Men vi har inte alltid varit konsekventa med den rosa färgen för våra skrifter: en brun skrift beskriver biografen och vi har ett häfte i faksimil från redan 1909 (blå färg!) som marknadsför Enebyberg som villastad! Alla dessa skrifter är i A4-format och kostar 20 kronor/st.

År 2007 togs en blå jubileumsskrift fram som delvis sammanfattar mycket av den information som finns i rosa serien och som anknöt till de temautställningar föreningen anordnade samma år.

År 2009 gavs en vit liten bok ut om Gårdens historia med ägarlängd, renoveringsarbetet, invigningen, etc., med titeln Enebybergs Gård förr och nu. Dessa två böcker i ett mindre format tillsammans med ”klassikern” avseende enebybergiana – Eneby by och Enebyberg av Josef Edström – kostar 40 kr/st.

Ovanpå allt detta har på senare tid tagits fram skrifter som knyter an till de populära vandringarna: Gårdsvandring Enebybergs Gård samt Enebybergsrundan I och II. Inte

minst dessa senare skrifter visar att Enebybergs Gårds Förening kontinuerligt producerar skrivet material om vårt samhälle och vår närmaste omgivning.

Tillsammans med vårt rika bildmaterial bör vi kunna säkerställa framtidens forskning

och kunskap om Enebyberg! Skrifterna finns att köpa dels på biblioteket i Träffpunkt Enebyberg, dels i samband med föreningens arrangemang på Enebybergs Gård.

John Åkermark

Hushistoria

Vilken historia har ditt hus? Finns det med i Enebybergs Gårds Förenings samlingar? Som många vet samlar föreningen på hus. Men många hus saknas. Vi har tio växande pärmar med blandad dokumentation om hus i Enebyberg. Där finns kopior på vad vi hittat skrivet om huset i gammalt material, foton, försäljningsannonser (små tidningsurklipp eller flera sidor från mäklarens annonsering på nätet), ägarens egen beskrivning. En del tar fram det byggtkniska medan andra ser personer med anknytning till huset som det mest intressanta.

Berit Samuelsson, född Bodne, bor inte längre i Enebyberg men har hörsammat våra upprop och skickat en berättelse om sitt barndomshem. Som många andra hus i Enebyberg från 1910/20-tal var det från början byggt för två familjer och sedan tillbyggt i flera omgångar.

Har du något mer att berätta om ditt hus? Du kan skriva kort genom att fylla i blanketten från hemsidan www.enebyberg.com/Blankett-husdokumentation.doc och låta föregående eller framtida ägare komplettera eller du kan göra en fylligare berättelse så som Berit gjort. Hon skickade också med flera foton. Två foton med grannar och släktingar visar dels publiken och dels hur barnen framförde en liten teaterpjäs utklädda till blommor, blomsterfé och Berit själv som fjäril. Då blir det både hus- och kulturhistoria.

Här följer Berits berättelse i förkortad form.

Anita Andersson

Berit Samuelssons hushistoria

I min pappas kvarlämnade papper fann jag för många år sedan ritningarna till "nybyggnad på tomt nr. 5 i kv. Rönnen, Enebybergs Villastad" från år 1927. Eftersom det är det första dokument som finns om huset på Rönnevägen 5, anser jag att det passar bättre i pärmen hos Enebybergs Gårds Förening än i min skrivbordslåda.

I "Stor-Stockholms villastäder i ord och bild" från år 1942 kan man sedan läsa att huset var färdigbyggt år 1929. Den förste ägaren hette Wahrenstedt. Min pappa, Paul Bodne, köpte huset år 1939 av Hjalmar Eriksson. Köpeskillingen uppgick till 17 500 kronor.

Enligt ritningarna byggdes huset med två lägenheter, en på varje våningsplan, men

när vi flyttade dit var köket på den övre våningen borta och villan bestod av 4 rum och kök. Mellan de båda rummen på övre våningen fanns nu en toalett.

Jag var fyra månader när vi flyttade in i huset och jag bodde där i nitton år. När jag var barn fanns det på tomten elva björkar, en tall och två granar, dessutom ett femtontal fruktträd - äpple, päron och plommon - och ett tiotal bärbuskar -

krusbär, svarta, röda och vita vinbär - samt ett hallonland. Det fanns också mycket blommor, mest rosor, men också jasminbuskar och syrener i olika färg.

Under kriget stod en rad kaninburar på tomten bakom huset. Vi hade sammanlagt över hundra kaniner. Min mamma var också biodlare, så på framsidan av tomten, mot Rönnvägen, stod bikupor. De syntes inte från vägen för det fanns en hög häck runt tomten på den tiden.

År 1959 gjordes en större ombyggnad av huset på Rönnvägen 5. Det utökades med tre rum och kläddes utanpå med gult tegel och fick i stort sett det utseende som det har idag.

Eftersom jag då inte bodde där längre har jag ingen kännedom om detaljer kring den byggnationen. – 1964 flyttade pappa och hans familj till Jämtland och villan såldes då till Anders Schock för 186 000 kronor.

Berit Samuelsson

Öppet hus – huspärmar och Palestina

Söndagen den 30 januari är det Öppet Hus på Enebybergs Gård klockan 14-17. Första timmen kommer pärmarna med husdokumentation att finnas framme. Du kan komma och titta om det finns någon information och vid behov komplettera uppgifterna. Då finns också kaffeservering. Klockan 15 berättar Anita Andersson och visar bilder från olivplockning i Palestina som hon medverkade i oktober i år.

Medlemsavgift för 2011

Enebybergs Gårds Förening har till uppgift att främja Enebybergs Gårds möjligheter att vara en samlingsplats för olika kulturella aktiviteter särskilt för de boende i Enebyberg. Föreningen verkar för att bevara det kulturella arvet inom hembygden och fördjupa den sociala gemenskapen mellan invånarna i Danderyd. Föreningen vänder sig till alla som känner samhörighet med och är intresserade av Enebyberg historia, utveckling och framtid. Föreningen samarbetar med Danderyds övriga hembygdsföreningar.

Ditt medlemskap i Föreningen, Ditt stöd och Din medverkan är grunden för Föreningens verksamhet och Enebybergs Gårds fortlevnad som samlingsplats och kulturcentrum i Enebyberg!

Vi hälsar både våra nuvarande och nya medlemmar välkomna till ett givande år 2011.

Med detta nummer av Gårdsnytt, som delas ut till samtliga hushåll i Enebyberg, bifogas även inbetalningskort för medlemsavgiften för år 2011. Årsavgiften är 100 kr för familj och 75 kr för enskild medlem. Har inbetalningskortet kommit bort är vårt Plusgiro 114667-9.

Val till föreningens styrelse

Valberedningen tar tacksamt emot synpunkter kring styrelsen för Enebybergs Gårds Förening. Särskilt söker vi nu någon som kan koncentrera sig på programverksamheten. Kanske du själv vill vara med och bestämma eller har andra förslag. Hör av dig till någon av oss! Annika Jerveland, Marianne von Porat eller sammankallande Anita Andersson.

E-post anita.andersson@mail.ip-only.net eller telefon 08 768 17 43

B FÖRENINGSBREV

Per Lannge 90 år

Hedersledamot och tidigare ordförande

En kär vän i föreningen sedan många år höll under den vackra höstdagen den 2 oktober 2010 kalas för sina vänner.

Teater, sång och skön litteratur, idrott och allsköns konst har han tagit initiativ till för oss till lust och behag.

Tack från oss alla för allt roligt vi har tillsammans!

Alltid flaggan i topp!

Vandringsbild

Föreningens guidade vandringar är populära. Här går vi Bergvägen fram vid kvarteret Talgoxen.

Läs om vandringen i september på sidan 3.

Dagermanbild

Anita Björk och dottern Lo Dagerman här tillsammans med Anita Andersson från Enebybergs Gårds Förening och värden på Villa Solborg Gösta Malmengård.

Läs om Stig Dagerman på sidan 4.